

Sygn. akt IV C 925/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział IV Cywilny

w składzie: SSO Magdalena Kubczak

protokolant: sekretarz sądowy - Agnieszka Kozicka

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2016 r. w Warszawie

sprawy z powództwa A. K. (2)

przeciwko Skarbowi Państwa – Prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w Kościerzynie

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. zasądza od A. K. (2) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem kosztów procesu;
3. przyznaje radcy prawnemu K. G. kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych powiększoną o podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu i nakazuje wypłacić ją ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie.

IV C 925/12

UZASADNIENIE

Pozwem z 5 grudnia 2011r. A. K. (2) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej w W. kwoty 860.000 zł tytułem zadośćuczynienia za bezprawne zaniechanie pozwanego polegające na braku zabezpieczenia danych należących do powoda związanych z prowadzonym przedsiębiorstwem przechowywanych w poczcie elektronicznej w serwisie informatycznym, co doprowadziło w konsekwencji do ich utraty oraz szkód o charakterze majątkowym i niemajątkowym. Zgodnie z art. 262 § 1 pkt 3 kpk na pozwanym ciążył bowiem obowiązek zabezpieczenia mienia należącego do powoda jako osoby tymczasowo aresztowanej. Ponieważ pozwany tego obowiązku nie zrealizował- w ocenie powoda – doszło do naruszenia jego dóbr osobistych (pозew k- 4-5).

W odpowiedzi pozwany Skarb Państwa –Prokurator Generalny wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa –Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. Pozwany zakwestionował żądanie pozwu zarówno co do zasady, jak i co do jego wysokości z powodu braku podstaw prawnych do przypisania pozwanemu odpowiedzialności. Powód nie wykazał bowiem żadnej z przesłanek koniecznych do powstania odpowiedzialności pozwanego, w szczególności nie wykazał ani tego, że działanie pozwanego doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych powoda, ani tego, jakie dobro osobiste zostało naruszone. Zdaniem pozwanego, właściwym zabezpieczeniem konta na poczcie elektronicznej było ustanowienie przez powoda znanego mu loginu i hasła. Zakładając konto pocztowe powód zdawał sobie sprawę, że nieużywanie konta skutkować będzie jego likwidacją, a zatem powinien zwrócić się do podmiotu obsługującego pocztę o przedłużenie terminu do używania poczty. Pozwany nie posiadał wiedzy o warunkach prowadzenia przez powoda konta. Ponadto nie miał możliwości prawnej, aby kopiować, archiwizować czy pośredniczyć w przesyłaniu listów e-mail, czy to do powoda czy to w inne wskazane przez niego miejsce. Powód nie wykazał, że podane przez niego konto poczty elektronicznej istniało

oraz, że należało właśnie do niego. Dołączone do akt pismo (...) z 26.04.2010r. stanowi wydruk komputerowy i może mieć jedynie charakter dokumentu prywatnego, którego prawdziwość pozwany zakwestionował (odpowiedź k 70).

Postanowieniem z 13 sierpnia 2012r. powód został zwolniony z opłaty od pozwu (postanowienie k-33).

W piśmie z dnia 5 grudnia 2012r. powód oświadczył, że żądana kwota stanowi zadośćuczynienie (pismo k-48).

W piśmie z 28.04.2013r. powód podał, iż naruszone dobra osobiste to godność, honor, zdrowie, więzi społeczne (pismo k 114).

Pismem z 14 listopada 2014r. powód doprecyzował, w związku z jego aresztowaniem, wnosił o zabezpieczenia jego konta e-mail poprzez zalogowanie się na nie, i że na skutek zaniedbań pozwanego doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci utraty więzi rodzinnych a podstawę żądania stanowi art. 448 k.c. Podał, iż na koncie internetowym znajdowały się dane jego rodziny z K., z którą jest bardzo zżyty, a ponadto kody do gier komputerowych, w których powód „posiadał” postaci o znaczącej wartości majątkowej (pismo k- 274).

Na rozprawie przed sądem w ramach pomocy sądowej powód wskazał, że zostały naruszone jego dobra osobiste o wartości majątkowej w postaci: utraty klastera zdjęć powoda i jego rodziny przechowywanego w formie elektronicznej, utraty bazy klientów i stworzonej reklamy z zakładu mechanicznego, który prowadził przed skazaniem, utraty wypracowanej postaci w grze internetowej –strategicznej na portalu (...), bowiem na e-mailu powód miał hasła do tej postaci, i niemajątkowej o charakterze sentymentalnym w postaci utraty adresów e-mailowych, numerów telefonów i innych informacji umożliwiających kontakt powodowi z rodziną zamieszkałą w K., utraty więzi z rodziną, co powoduje utratę miru domowego i wsparcia ze strony rodziny, bowiem powód nie ma możliwości skontaktowania się z rodziną (stanowisko k. 343, transkrypcja k. 468)

Na kolejnej rozprawie działający w imieniu powoda pełnomocnik wskazał jako jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, z którą jest związane roszczenie- Prokuratora Prokuratury Rejonowej w K.. Podał, iż w roszczeniu określonym w pozwie mieści się również kwota 20.000 zł z tytułu utraconych przez powoda możliwości zarobkowych na skutek braku numerów telefonów do swoich dotychczasowych kontrahentów. (stanowisko k-454).

Postanowieniem z 25 września 2015r. Sąd ustalił, że jednostką Skarbu Państwa, z którą związane jest dochodzone roszczenie jest Prokurator Prokuratury Rejonowej w K. (k-455).

W piśmie procesowym z 19 października 2015r. pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda. Wskazano w tym piśmie, że sprecyzowanie żądań pozwu i wskazanie podstawy faktycznej powództwa jako wiążącego się z działaniem Prokuratury Rejonowej w K.miało miejsce na rozprawie w dniu 25 września 2015r., tymczasem jak wynika z informacji uzyskanej z tej prokuratury postępowanie przygotowawcze zakończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu w dniu 30 marca 2010r. a działania Prokuratury, w stosunku do których powód formułuje zarzuty miały miejsce na trzy lata przed wniesieniem zmodyfikowanego pozwu (pismo k- 462).

Sąd ustalił:

A. K. (2) od 2010r. był tymczasowo aresztowany, obecnie odbywa karę w Areszcie Śledczym w G.. Przed osadzeniem w jednostce penitencjarnej prowadził warsztat samochodowy oraz posiadał konto e-mail na portalu internetowym (...). (zeznania powoda k-468, zeznania świadka M. S. k-449, zeznania świadka S. B. k-413)

W dniu 12 stycznia 2010r. powód złożył do Sądu Rejonowego w K. wniosek z 1 stycznia 2010r. o zabezpieczenie jego mienia w postaci danych zapisanych na jego skrzynce pocztowej na portalu internetowym (...) poprzez utrwalenie istniejących danych, wniósł ponadto o umożliwienie mu zapoznania się z treścią korespondencji przychodzącej na jego adres internetowy. Informował, iż brak logowania się co określony czas na powyższe konto spowoduje jego usunięcie. W piśmie podał swój adres internetowy (...) oraz hasło (wniosek k-88). W kolejnych pismach z 20 stycznia 2010r. ponowił swój wniosek (pismo k-95, 98). Składał też zażalenia na decyzję odmowną (k-101, 102).

Pismem z 20 stycznia 2010r. prokuratura poinformowała sąd rejonowy w Kościerzynie, iż nie widzi podstaw do podjęcia działań zmierzających do zabezpieczenia korespondencji zapisanej drogą elektroniczną na portalu (...) pod adresem wskazanym przez powoda, ponieważ nie ma prawa wglądu do poczty i przekazywania jej ta z uwagi na treść art. 216 par. 1 kkw (pismo k 94).

Pismem z dnia 26 stycznia 2010r. powód został poinformowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, że postępowanie karne dotyczące powoda znajduje się na etapie postępowania przygotowawczego pod sygn. Ds. (...) a w trakcie posiedzenia o zastosowanie tymczasowego aresztowania powód nie składał wniosków o zabezpieczenia mienia (pismo k-10).

W piśmie z 3 lutego 2010r. Prokuratura Rejonowa w K. poinformowała powoda o braku podstaw prawnych oraz możliwości podjęcia jakichkolwiek działań prowadzących do zabezpieczenia w/w danych, ponieważ stoi to w sprzeczności z art. 216 § 1 kkw, a ponadto zachowanie takie mogłoby wyczerpać znamiona czynów z art. 266 § 1 kk, 267 § 1 kk oraz art. 268 § 1 kk. (pismo k-8).

W dniu 29 marca 2010r. powód wniósł do prokuratury pismo zatytułowane zażalenie, stanowiące skargę na działania asesora nadzorującego postępowanie, który odmówił zabezpieczenia korespondencji oraz danych zapisanych drogą elektroniczną na portalu internetowym. W odpowiedzi na to prokuratura w piśmie z dnia 5 maja 2010r. wskazała, że działania asesora nie noszą znamion naruszenia przepisów obowiązujących (pismo k-9).

Konto (...) to zostało usunięte z portalu (...), o czym powód został powiadomiony pismem z 26 kwietnia 2010r. Jednocześnie poinformowano powoda, że w przypadku gdy konto zostaje usunięte, automatycznemu usunięciu ulegają również wszystkie wiadomości znajdujące się na nim i nie ma możliwości ich odzyskania (pismo k-12).

W piśmie z 29 czerwca 2010r. powód uzyskał informację, że za zgodą dyrektora zakładu karnego kontakt skazanego z rodziną może być realizowany również poprzez pocztę elektroniczną, telegramy, etc. (pismo k-13).

Pismem z dnia 7 lipca 2010r. Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku podtrzymał swoje stanowisko (pismo k-11).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o powołane dowody, w tym dokumenty stanowiące korespondencję między powodem a prokuraturą i sądem, żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości tych dokumentów. Jeżeli chodzi o dowody osobowe, to Sąd doszedł do przekonania, że stan zaprezentowanej wiedzy świadków S. B. (2) (k 413, 499) i M. S. (2) (k 449, 477) był znikomy i wynikał wyłącznie z relacji powoda, a więc zeznaniom tych świadków Sąd nie dał wiary. Ponadto nie wniosły one żadnych nowych okoliczności do sprawy.

Sąd zważył:

Powód podał, iż na skutek zaniechań organów władzy publicznej doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Jako podstawę roszczenia wskazał ponadto przepis art. 417 kc.

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego, niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

W świetle art. 23 i 24 kc przesłankami roszczenia są: istnienie dobra osobistego chronionego prawem, zagrożenie naruszenia dobra lub naruszenie dobra osobistego oraz bezprawność działania sprawcy. Ciężar procesowy udowodnienia pierwszych dwóch przesłanek spoczywa na powodzie, natomiast na pozwanym spoczywa ciężar procesowy udowodnienia, iż naruszenie lub zagrożenie dobra osobistego nie było bezprawne, albowiem art. 24 par. 1 kc wprowadza zasadę domniemania bezprawności.

Zgodnie z treścią art. 448 kc w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie

zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych podstaw roszczenia, należy stwierdzić, iż powód w żaden sposób nie wykazał, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Dodać należy, iż naruszenie takich dóbr osobistych jak honor, godność, zdrowie nie pozostaje w żadnym związku logicznym z twierdzeniami o utracie danych znajdujących się w skrzynce mailowej powoda. Z kolei jeśli chodzi o inne dobra wskazywane przez powoda- utrata więzi rodzinnych, to powód w żaden sposób nie wykazał, jakiego rodzaju informacje w formie elektronicznej zostały zgromadzone w skrzynce mailowej. Z zeznań świadków ta okoliczność nie wynika, także zeznania powoda nie dały podstaw do określenia rodzaju i treści informacji, które miały się tam znajdować. Zważywszy dodatkowo należy- w odniesieniu do gier komputerowych, iż powód oraz jeden ze świadków podali, że powód miał grać w te gry z jakimś znajomym o imieniu W., niemniej jednak powód nie wskazał tej osoby w charakterze świadka, który rzeczywiście mógłby potwierdzić fakty podawane przez powoda, a przede wszystkim wskazać, w jaki sposób gra komputerowa miała generować dla powoda jakiegokolwiek dochody. Powód w ogóle nie był w stanie sprecyzować rodzaju, ani nazwy tej gry. Odnośnie prowadzenia działalności gospodarczej i utraty klienteli powód nie wykazał żadnymi dokumentami, iżby rzeczywiście prowadził jakąkolwiek działalność gospodarczą. Nie wskazał nawet imion i nazwisk swoich podwykonawców, o których zeznawał podczas przesłuchania. Niewiarygodnym zaś jest, aby powód takich danych nie znał.

Odnosząc się do drugiej z podstaw żądania, należy stwierdzić.

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Konieczną przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa na powyższej podstawie jest niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie Skarbu Państwa, a zatem bezprawność- podobnie jak w przypadku roszczenia wywodzonego z faktu naruszenia dóbr osobistych.

W ocenie Sadu brak podstaw do kreowania odpowiedzialności Skarbu Państwa poprzez przypisanie organom prowadzącym postępowanie przygotowawcze lub sądowi bezprawnych działań lub zaniechania. Istotnym jest, że w czasie, kiedy powód składał wniosek o zabezpieczenia jego skrzynki mailowej, był tymczasowo aresztowany. Uprawnienia tymczasowo aresztowanego określa art. 216 § 1 zd.2 k.k.w., który stanowi, że tymczasowo aresztowany nie może posiadać środków łączności, urządzeń technicznych służących do rejestrowania i odtwarzania informacji, sprzętu komputerowego, a także, poza depozytem, przedmiotów i dokumentów, które mogą utrudniać prawidłowy tok postępowania karnego. Natomiast art. 262 § 1 pkt 3 kpk stanowi, że Sąd stosujący tymczasowe aresztowanie ma obowiązek przedsięwzięcia czynności niezbędnych do ochrony mienia i mieszkania aresztowanego.

W ocenie sądu informacje, które miały znajdować się w skrzynce mailowej znajdującej się na portalu internetowym nie należą do kategorii „mienia”. Zgodnie z art. 44 kc mieniem jest własność i inne prawa majątkowe. Oprócz praw, pojęcie mienia obejmuje posiadanie będące stanem faktycznym, mającym znaczenie prawne i dającą się określić wartość. Wobec braku odpowiedniego wykazania przez powoda, jakiego rodzaju treści były umieszczone w skrzynce mailowej, nie sposób nawet stwierdzić, czy dane te mogłyby być wchodzić w zakres jakiegokolwiek prawa majątkowego.

Zważyć należy, że powód w trakcie stosowania tymczasowego aresztowania w pismach kierowanych do Prokuratury czy do Sądu, w ogóle nie podawał, jakie informacje miałyby znajdować się w jego skrzynce mailowej, ogólnie jedynie wskazując, iż chce uzyskać dostęp do tych danych, ponieważ mogą być one bezpowrotnie utracone.

W świetle przepisu art. 262 § 1 pkt 3 kpk sąd ma obowiązek podjęcia czynności niezbędnych tj. takich, których inna osoba nie może uczynić. Obowiązek ten aktualizuje się w konkretnych okolicznościach faktycznych i konieczność podjęcia czynności w ramach tego obowiązku musi być odpowiedniemu organowi zasygnalizowana, chyba iż z okoliczności sprawy wprost wynika konieczność podjęcia takich czynności. Natomiast za takie czynności nie można uznać zabezpieczenia informacji znajdujących się w skrzynce mailowej powoda. Wskazać należy, iż powód żądał tego zabezpieczenia, ponieważ groziłoby to utratą danych przechowywanych w tej skrzynce. Z pisma operatora telekomunikacyjnego wynika, iż dostęp do tej skrzynki był możliwy pod warunkiem stałego z niej korzystania, to

by oznaczało, iż ewentualnie jedyne czynności, których miałyby dokonać organ procesowy sprowadzałyby się do skopiowania informacji znajdujących się w tej skrzynce i ich wydrukowania, tak aby zostały one utrwalone w formie papierowej.

Ponadto dodatkowo należy wskazać, że art. 105 § 1 kkw stanowi, że skazanemu należy umożliwiać utrzymywanie więzi przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi przez widzenia, korespondencję, rozmowy telefoniczne, paczki i przekazy pieniężne, a w uzasadnionych wypadkach, za zgodą dyrektora zakładu karnego, również przez inne środki łączności. Przepis ten wskazuje, że tylko w szczególnych wypadkach skazany może korzystać z innych środków łączności aniżeli tradycyjne środki łączności, więc w takiej sytuacji argumentacja strony powodowej, że bliżej nie sprecyzowani członkowie jego rodziny zamieszkują w K. i ma z nimi tylko kontakt mailowy nie pozostaje w żadnym związku z niezabezpieczeniem tych informacji służących do porozumiewania się z nimi, albowiem w świetle tego przepisu nie mógłby utrzymywać takiego kontaktu.

Niezależnie od powyższego, powód w żaden sposób nie uprawdopodobnił, że posiada jakąkolwiek rodzinę w K., że miał kontaktować się z nią tylko mailowo, poza tym jeśli posiada rodzinę to na pewno miał możliwość napisania listu w formie tradycyjnej. Nieprawdopodobnym jest też, aby wszelkie dane teleadresowe członków rodziny powód przechowywał jedynie w skrzynce mailowej-takie dane zazwyczaj przechowuje się w telefonie komórkowym, a z kolei niewiarygodnym by było, iżby powód miał korzystać z dostępu do Internetu, a nie korzystał z telefonu komórkowego. Z drugiej strony należy zauważyć, iż rodzina powoda zapewne też posiada dane teleadresowe do powoda, a zatem nawet gdyby powód nie mógł się skontaktować z rodziną z powodu braku danych, to mogliby uczynić to członkowie rodziny. Brak kontaktu, na który wskazuje powód w swoich zeznaniach nie musi być wynikiem utraty danych potrzebnych do tego kontaktu, ale wynikiem zerwania kontaktu przez rodzinę. Powód w żaden sposób nie wykazał, aby przed umieszczeniem w areszcie, a następnie w zakładzie karnym w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności podejmował kontakty z rodziną.

Podobnie należy ocenić twierdzenia powoda odnośnie kontaktów z bliżej niesprecyzowanymi klientami lub podwykonawcami związanymi z jego działalnością gospodarczą. Żaden ze świadków nie wskazał w sposób jednoznaczny, co to miały być za dane i że brak tych danych uniemożliwia powodowi jakikolwiek kontakt z tymi klientami. Powód twierdził dodatkowo, że na skutek utraty tych danych nie mógłby prowadzić działalności gospodarczej z powodu utraty możliwości kontaktowania się z klientami. Należy wziąć pod uwagę, że powód z racji tego, że był tymczasowo aresztowany, a potem osadzony w areszcie jako skazany, to nie mógłby w ogóle prowadzić jakiegokolwiek działalności gospodarczej. Powód podaje przy tym, iż odbywa karę pozbawienia wolności i będzie pozostawał w zakładzie karnym przez 10 lat. Z uwagi na to, iż dostęp do konta powoda- skrzynki mailowej odbywał się za pomocą hasła, to powód mógł udzielić tego hasła jakiegokolwiek innej osobie, która za niego mogłaby dokonać skopiowania lub wydrukowania odpowiednich danych. Niewiarygodnym jest, aby powód nie posiadał żadnej bliskiej osoby poza zakładem karnym. W takiej sytuacji należy przyjąć, że czynności, które miałyby podjąć sąd czy prokuratura, to nie są czynności niezbędne w rozumieniu przepisu art. 262§ 1 pkt 3 kpk. Tymczasem powód po udostępnieniu hasła do tej skrzynki mailowej innej osobie bliskiej mógł w ten sposób spodziewać się, że np. inna osoba bliska zabezpieczy te informacje.

Powód w żaden sposób nie wykazał też wysokości dochodzonego roszczenia. Oprócz bowiem żądania zadośćuczynienia powód zgłosił żądanie odszkodowawcze w postaci utraty korzyści związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Nie wskazano jednak nawet podstaw prowadzących do wyliczenia zgłoszonej kwoty 20.000 złotych.

Zarzut przedawnienia zgłoszony przez stronę pozwaną należało uznać za niezasadny. Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat 3 od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ par. 1 kc). Pozew został wniesiony do sądu w dniu 30 stycznia 2012r. , powód wiąże odpowiedzialność pozwanego z zaniechaniem, do którego miało dojść w 2010r., a zatem wniesienie pozwu doprowadziło do przerwania biegu przedawnienia. Niezasadnym są twierdzenia strony pozwanej, iż dopiero w 2015r. doszło do sprecyzowania żądania jako związanego z działaniem Prokuratury Rejonowej w K.. Zważyć bowiem należy, iż stroną pozwaną w sprawie jest Skarb Państwa, zatem podanie w pozwie niewłaściwej

jednostki Skarbu Państwa, z której działaniem lub zaniechaniem miałyby się wiązać zgłaszane roszczenie, a następnie wskazanie innej jednostki Skarbu Państwa nie miało znaczenia dla przerwania przez wniesienie powództwa biegu terminu przedawnienia przeciwko Skarbowi Państwa.

Wobec powyższego, orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 par. 1 i 3 kpc, na koszty procesu złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pzoanego-7200 złotych. Ponadto Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda kwotę 7200 złotych powiększoną o podatek vat tytułem pomocy prawnej świadczonej z urzędu.

29.04.2016r.

Z. (...)